

Strazbur, 30. novembar 2007.

CCPE(2007)25

KONSULTATIVNO VIJEĆE EVROPSKIH TUŽILACA (CCPE)

Mišljenje br. 1 (2007) Konsultativnog vijeća evropskih tužilaca o načinima unaprjeđenja međunarodne pravosudne saradnje u oblasti krivičnog pravosuđa

usvojeno od strane CCPE-a na 2. plenarnoj sjednici
(Strazbur, 28. – 30. novembar 2007.)

UVOD

1. Konsultativno vijeće evropskih tužilaca (CCPE) je osnovano 13. jula 2005. godine od strane Komiteta ministara u cilju izrade mišljenja o pitanjima koja se odnose na tužilačku organizaciju i unaprjeđenja djelotvornog sprovođenja Preporuke Rec(2000)19 od 6. oktobra 2000. godine o ulozi državnog tužilaštva u sistemu krivičnog pravosuđa. Vladavina prava i poštovanje ljudskih prava predstavljaju osnovna načela na kojima počiva rad državnih tužilaca, kao *„... državnih organa koji, u ime društva i u javnom interesu, osiguravaju primjenu zakona u slučajevima kada je za kršenje zakona propisana krivična sankcija, uzimajući u obzir kako prava pojedinca, tako i potrebnu djelotvornost sistema krivičnog pravosuđa”*.
2. Varšavskom deklaracijom i pratećim Akcionim planom, usvojenim na trećem Samitu šefova država i vlada država članica Savjeta Evrope², je na najvišim političkim nivoima istaknuta uloga Savjeta Evrope na polju unaprjeđenja ljudskih prava, demokratije i vladavine prava i njegova posvećenost borbi protiv terorizma, korupcije i organizovanog kriminala i daljem razvoju pravnih akata Savjeta Evrope i mehanizama pravosudne saradnje. Na Varšavskom samitu

1 Stav 1 Preporuke Rec(2000)19.

2 Varšava, 16. – 17. maj 2005 – vidi dokumenta CM (2005)79 final i CM(2005)80 final.

je takođe istaknuta i posvećenost saradnji i interakciji sa Evropskom unijom, naročito u oblasti ljudskih prava³, demokratije i vladavine prava.

3. Stavovi 37 do 39 Preporuke Rec (2000)19 uključuju niz odredbi o međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima, koje su detaljnije objašnjene u Obrazloženju ovog pravnog akta. Naročito, Komitet ministara konstatuje da „*obzirom na broj postojećih pravnih akata i preporuka i činjenicu da je ovo polje predmet posebne pažnje samog Savjeta Evrope, Komitet se usredsrijedio na utvrđivanje praktičnih mjera za unaprjeđenje postojeće situacije, imajući u vidu značajnu ulogu koju državni tužilac uobičajeno ostvaruje u međunarodnoj pravosudnoj saradnji u krivičnim stvarima*“. Komitet ministara je svjestan prepreka međunarodnoj saradnji koje postoje u institucionalnoj praksi i potrebe postojanja mehanizama saradnje, prije svega unutar svake zemlje. Komitet u Preporuci ukazuje da državni tužioci „*učestvuju...ili neposredno, ili podnošenjem podnesaka, u svim postupcima koji se odnose na izvršenje zamolnica za međunarodnu pravnu pomoć*“. U većini nacionalnih pravnih sistema državni tužioci imaju odgovornosti i kao aktivni učesnici u međunarodnoj saradnji, kao i kada njihove države prime zahtjeve za saradnju, bilo u obliku izručenja, naloga za hapšenje ili ostalih oblika međunarodne pravne pomoći. Ova dvojna odgovornost podrazumijeva širok opseg znanja prilagođen svim aspektima saradnje i mogućnostima saradnje na jednom opštijem nivou.
4. Ovo Mišljenje je pripremljeno u skladu sa Akcionim planom CCPE-a, usvojenim od strane Komiteta ministara 29. novembra 2006⁴. Njegov cilj je da istakne osnovne elemente koji doprinose jačanju međunarodne saradnje u krivičnim stvarima i uzajamnoj pravosudnoj pomoći iz ugla tužilaca, kao pravnih praktičara i glavnih aktera te saradnje.
5. CCPE je svjestan činjenice da pitanja međunarodne saradnje u krivičnim stvarima nisu pitanja koja su od značaja samo da tužioce. Izručenje, nalози za hapšenje i prikupljanje dokaza u inostranstvu su uglavnom odgovornost naših kolega, sudija, koji imaju svoje predstavničko tijelo u Savjetu Evrope, Konsultativno vijeće evropskih sudija (CCJE). U okviru Savjeta Evrope postoje i drugi komiteti, poput Evropskog komiteta za krivičnopravna pitanja (CDPC), Komiteta eksperata za primjenu evropskih konvencija za saradnju u krivičnim stvarima (PC-OC), koji igra glavnu ulogu u ovoj oblasti⁵, i Evropske komisije za efikasnost pravosuđa (CEPEJ).

3 CCPE će naknadno adresirati pitanje obuke o ljudskim pravima za državne tužioce.

4 CCPE(2006)05 Rev final.

5 Vidi naročito odluke CDPC-a o međunarodnoj saradnji u krivično-pravnoj oblasti donesene na njegovoj 56. plenarnoj sjednici (Strazbur, 18. – 22. jun 2007.).R

6. U okviru ovog Mišljenja, CCPE je uzeo u obzir standarde na međunarodnom i regionalnom nivou, a naročito relevantne konvencije Savjeta Evrope, čiji je spisak dat u Prilogu. Ovo Mišljenje se takođe poziva i na Mišljenje br. (2006) 9 Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE) o ulozi nacionalnih sudija u osiguravanju djelotvorne primjene međunarodnog i evropskog prava.
7. CCPE je uzeo u obzir rad i zaključke različitih foruma u kojima su se politički organi i organi za sprovođenje zakona i predstavnici tužilaštava bavili pitanjima koja se odnose na međunarodnu saradnju u oblasti krivičnog pravosuđa, a naročito 1. panevropske konferencije državnih tužilaca specijalizovanih za predmete koji se odnose na organizovani kriminal (Kazerte, 2000.)⁶, 7. Evropske konferencije vrhovnih državnih tužilaca (Moskva, 2006.)⁷ i Konferencije na visokom nivou ministara pravde i unutrašnjih poslova (Moskva, 2006.)⁸.
8. U cilju pripreme ovog Mišljenja, CCPE je uz podršku eksperta⁹ analizirao odgovore 30 država članica na upitnik¹⁰ koji je pripremljen za ovu svrhu. Rezultirajući izvještaj je bio predmet rasprave na Evropskoj konferenciji tužilaca o međunarodnoj saradnji u krivičnoj oblasti (Varšava, 4.-5. jun 2007.)¹¹, u prisustvu predstavnika državnih tužilačkih organizacija iz većine država članica i tijela Evropske unije za pravosudnu saradnju (Eurojust i Evropska pravosudna mreža za krivična pitanja).
9. U svom pristupu, CCPE je takođe nastojao da bude dosljedan Memorandumu o razumijevanju između Savjeta Evrope i Evropske unije¹², čiji „zajednički prioriteti i ključne oblasti saradnje“ uključuju „ljudska prava i osnovne slobode; vladavinu prava, pravnu saradnju i suočavanje sa novim izazovima“.

6 Organizovana od strane Savjeta Evrope, u saradnji sa Kancelarijom za borbu protiv Mafije i Univerzitetom II iz Napulja i održana u Kazerteu (Italija) od 8. do 10. septembra 2000.

7 7. sjednica Konferencije vrhovnih državnih tužilaca (Moskva, 5. – 6. jul 2006.) organizovana od strane Savjeta Evrope u saradnji sa Vrhovnim državnim tužilaštvom Ruske Federacije na temu: «Uloga državnih tužilaca u zaštiti pojedinaca».

8 Konferencija na visokom nivou ministara pravde i unutrašnjih poslova (Moskva, 9.-10. novembar 2006.): «Unaprjeđenje evropske saradnje u krivično-pravnoj oblasti».

9 Gđa Joana GOMES-FERREIRA, državni tužilac, Vrhovno državno tužilaštvo (Portugal). Vidi izvještaj CCPE-BU(2007)12.

10 Dokument CCPE-Bu (2006) 06

11 Zaključci su sadržani u dokumentu CPE(2007)Concl1.

12 Potpisan u Strazburu 23. maja 2007.

POSTOJEĆA SITUACIJA I NEDOSTACI

10. Jačanje međunarodne saradnje na polju krivičnog pravosuđa je od suštinske važnosti za odgovor država članica na napade usmjerene na društvo od strane međunarodnog kriminala, terorizma i korupcije. Iako se Rezolucija Komiteta ministara iz 1997.¹³ odnosila konkretno na korupciju, treba je pomenuti ovdje obzirom da ista ima opštiju primjenu: *“korupcija predstavlja ozbiljnu prijetnju osnovnim načelima i vrijednostima Savjeta Evrope, podriva povjerenje građana u demokratiju, urušava vladavinu prava, predstavlja negiranje ljudskih prava i ugrožava socijalno-ekonomski razvoj”*.
11. Preporuka Rec(2000)19 je obogaćena brojnim značajnim postignućima na predmetnom polju:
- u okviru Savjeta Evrope su usvojene značajne konvencije, poput Drugog dodatnog protokola uz Evropsku konvenciju o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima (CETS br. 182), Konvencije o računarskom kriminalu (CETS br. 185) i njenog Dodatnog protokola koji se odnosi na kažnjavanje akata rasizma i ksenofobije učinjenih putem računarskih sistema (CETS br. 189), Protokola o izmjenama i dopunama Konvencije za suzbijanje terorizma (CETS br. 190), Konvencije o sprječavanju terorizma (CETS br. 196), Konvencije o akciji protiv trgovine ljudima (CETS br. 197) ili Konvencije o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju imovinske koristi stečene krivičnim djelima i o finansiranju terorizma (CETS br. 198). Pored navedenog, Konvencija UN-a iz Palerma protiv transnacionalnog organizovanog kriminala¹⁴, Konvencija UN protiv korupcije¹⁵, Međunarodna konvencija za suzbijanja akata nuklearnog terorizma¹⁶, Konvencija o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima između država članica Evropske unije¹⁷ i Konvencija ZND-a o pravosudnoj pomoći i pravnim odnosima u građanskim, porodičnim i krivičnim pitanjima¹⁸ su takođe doprinijele jačanju međunarodne pravosudne saradnje. Međutim, mora se napomenuti da nisu sve relevantne države još uvijek postale strane ugovornice ovih konvencija, a neke od njih nisu još uvijek ni stupile na snagu. Ovo značajno

13 Rezolucija (97) 24 o dvadeset načela za borbu protiv korupcije, usvojena od strane Komiteta ministara 6. novembra 1997.

14 Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, potpisana na Konferenciji u Palermu, održanoj od 12. do 15. decembra 2000.

15 Potpisana na Konferenciji na visokom nivou u Meridi (Meksiko), održanoj od 9. do 11. decembra 2003. godine

16 Usvojena 13. aprila 2005. tokom 91. plenarne sjednice Generalne skupštine UN Rezolucijom A/RES/59/290.

17 Uspostavljena Aktom Savjeta od 29. maja 2000, na osnovu člana 34 Ugovora o Evropskoj uniji.

18 Potpisana u Kišnjevu (Moldavija) 6. oktobra 2002.

umanjuje njihov uticaj i usporava njihovu djelotvornu primjenu od strane pravnih praktičara. Takođe, na naprijed navedenoj Evropskoj konferenciji vrhovnih državnih tužilaca u Moskvi su istaknuti nedostaci u postojećim relevantnim aktima Savjeta Evrope.

- u okviru Evropske unije su usvojena nova pravna akta, poput Okvirne odluke Savjeta iz 2002. godine o evropskom nalogu za hapšenje i postupku predaje između država članica Evropske unije, a takođe su osnovana i nova tijela poput Eurojust-a, sudija za održavanje saradnje i Evropske pravosudne mreže u krivičnim stvarima, koja realizuju načelo uzajamnog priznavanja.
- neposredni kontakti u oblasti uzajamne pravne saradnje, kroz bilateralne, regionalne i međunarodne sporazume između pravosudnih organa¹⁹ različitih država članica postaju sve uobičajenija pojava.

12. Međutim, pravu inovaciju predstavlja dodatna opcija koju predviđaju ovi sporazumi. Naime, pomenuti sporazumi predviđaju mogućnost spontanog prenosa informacija od strane jednog nacionalnog pravosudnog organa²⁰ nacionalnom pravosudnom organu druge zemlje. Pravni akti koji su u punoj primjeni u većini država članica Savjeta Evrope daju ovlašćenje nacionalnim pravosudnim organima da prijavljuju krivična djela i prenose relevantne informacije. Ovu praksu je zagovarao Komitet ministara u Preporuci Rec(2000)19, prema kojoj *“konačno, treba razmotriti mogućnost proširenja postojećih mehanizama na osnovu kojih se vrši spontana razmjena informacija između državnih tužilaca iz različitih zemalja”²¹*.

13. Sada bi trebalo posvetiti pažnju praktičnim odgovorima na ove inovacije, odnosno pitanju da li su predmetni međunarodni sporazumi doveli do značajnih promjena u unutrašnjem pravu i praksi država članica, odnosno makar pitanju, da li, i u kom obimu, državni tužioci koriste ove nove instrumente i upoznati su sa nedavnim promjenama koje su se desile.

14. Preliminarno istraživanje CCPE-a²² pokazuje da je od devedesetih godina došlo do unaprjeđenja međunarodne saradnje, ponekad zahvaljujući pragmatičnim rješenjima implementiranim kroz saradnju i uspostavljanje neposrednih

19 Izraz “pravosudni organi” treba shvatiti u širem smislu tako da uključuje sudije, državne tužioce i visoke organe za sprovođenje zakona koji su zaduženi za međunarodnu saradnju u krivičnim stvarima.

20 Isto kao u prethodnoj fusnoti.

21 Komentar na preporuku 39.

22 Izvještaj CCPE-BU(2007)12, pomenut gore

kontakata između aktera ovog postupka. Neke države naglašavaju povećanu specijalizaciju relevantnih aktera i nesmetano informisanje o mogućnostima koje nudi okvir sistema za uzajamnu pravnu pomoć.

15. Međutim, za mnoge elemente se naglašava da predstavljaju prepreku potrebnom razvoju uzajamne pravne pomoći u krivičnim stvarima i ujedno uzrok predugom trajanju postupka međunarodne saradnje danas, a naročito:

- panevropski mehanizmi pravne saradnje nisu uvijek usklađeni sa izazovima i zahtjevima današnjice;
- izrada zamolnica za pomoć (npr. previše kratke ili sa previše detalja, nepotpisane i bez adekvatne pripreme, nepravilno prevedene, neprecizne ili se prilikom izrade ne poštuju odgovarajuće procedure, itd.) može ugroziti postupak saradnje; nepostojanje obuke, kompleksnost procedura, manjak resursa mogu u većini slučajeva objasniti ove nedostatke;
- slanje zamolnica je previše često povezano samo sa diplomatskim kanalima, iako Evropska konvencija o uzajamnoj pravosudnoj pomoći u krivičnim stvarima (CETS br. 30) i njen Drugi dodatni protokol (CETS br. 182) omogućavaju neposredne kontakte između nadležnih pravosudnih organa radi slanja i izvršenja zahtjeva; nedostatak informacija (detalji nadležnih organa) često primorava na slanje zamolnica preko centralnih organa; dodatno, simultana upotreba različitih kanala komunikacije predstavlja ometajući faktor za nesmetano sprovođenje procedure saradnje;
- povećanje broja zamolnica za uzajamnu pravnu pomoć je faktor koji doprinosi paralizi postupaka, pri čemu su zamoljeni organi često zatrpani zahtjevima koji se odnose na predmete manje važnosti;
- kada je u pitanju izvršenje zamolnica, nedostatak kulture pravosudne saradnje u evropskim okvirima i određeni stepen otpora u praktičnom smislu dovode do toga da se postupci saradnje sistematski potiskuju putem internih procedura.

16. Međutim, ozbiljne poteškoće proizilaze iz razlika koje postoje među pravnim sistemima. Sredstva kojima se pribavljaju dokazi, problem dvostrukog kažnjavanja ili ne bis in idem, nadležnost organa koji upućuju zamolnice ili sistem donošenja presuda in absentia su glavni primjeri pravnih pojmova i procedura u vezi kojih bi bilo korisno postići veći stepen međusobne koherentnosti na međunarodnom nivou kako bi se pospješila saradnja između

sistema. Bolje međusobno poznavanje pravnih sistema bi moglo dovesti do unaprjeđenja saradnje.

17. Pomenute poteškoće su još veće kada je u pitanju izručenje. Na primjer, postupci izručenja koji su prekinuti nakon isticanja političkih razloga, različito tumačenje istog pravnog pojma ili nemogućnost izručenja državljana.
18. Još jedan široko kritikovan negativan aspekt jesu odlaganja bez ikakvog objektivnog razloga. Tu više ne govorimo o strukturnim ili pravnim problemima, već jednostavno o profesionalnim disfunkcijama bez pravnih komplikacija.
19. Stoga je potrebno razviti mjere i alatke kako bi se izgradila istinska kultura međunarodne pravosudne saradnje u krivičnim stvarima, kako na nivou centralnih organa, tako i na nivou pojedinačnih aktera u ovoj saradnji.
20. U tom pogledu, CCPE podsjeća da je Prva panevropska konferencija državnih tužilaca specijalizovanih za predmete koji se odnose na organizovani kriminal²³ formulisala preporuke na ovaj način i predložila „*da se kontakti i razmjena informacija između državnih tužilaca organizuju na više strukturiran način*“ i pozvala „*Savjet Evrope da uspostavi grupu za održavanje saradnje, u čiji sastav bi ušao mali broj državnih tužilaca, da neformalno organizuje kontakte i razmjenu informacija između državnih tužilaca uopšte, kao dopunu postojećim aranžmanima, a posebno između državnih tužilaca specijalizovanih za predmete koji se odnose na organizovani kriminal*“, istovremeno precizirajući da „*treba da budu uspostavljeni kontakti između grupe za održavanje saradnje Savjeta Evrope i Eurojusta (...)*“.
21. Slično naprijed navedenom, evropski ministri pravde i unutrašnjih poslova koji su se sastali u Moskvi u novembru 2006²⁴ su podržali ideju da se „*razvije mreža nacionalnih kontakt osoba kako bi se olakšali kontakti između odgovornih za međunarodnu pravosudnu saradnju, posebno u oblastima borbe protiv terorizma, korupcije i organizovanog kriminala, trgovine ljudima i računarskog kriminala*“.

PREPORUKE CCPE-a

22. CCPE je istakao značajna poboljšanja koja su ostvorena u međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima u pogledu evropskih i međunarodnih pravnih akata usvojenih u posljednjih nekoliko godina, institucionalnih struktura koje

²³ Vidi gore

²⁴ Vidi gore

su uspostavljene kako bi se olakšale razmjene između učesnika ove saradnje, kao i djelotvornih kontakata između praktičara. CCPE podstiče relevantna tijela Savjeta Evrope i država članica da nastave i intenziviraju svoje napore kako bi uspostavili institucionalne, normativne i međuljudske uslove za stvaranje istinske kulture pravosudne saradnje u krivičnim stvarima u evropskim okvirima između raznih država članica, pa čak i šire.

Rad na normativnom okviru međunarodne saradnje

23. Radi jačanja normativnog okvira međunarodne saradnje i omogućavanja poboljšanja svakodnevnog rada pravosudnih praktičara kojima je povjerena konkretna primjena uzajamne pomoći, CCPE podsjeća na značaj brze ratifikacije i djelotvorne primjene relevantnih konvencija, odnosno onih koje su navedene u stavu 11 ovog Mišljenja, od strane država, a posebno država članica Savjeta Evrope.
24. Pored navedenog, CCPE u potpunosti podržava tekući rad unutar PC-OC-a koji ima za cilj modernizaciju relevantnih pravnih akata Savjeta Evrope. U skladu sa zaključcima 7. evropske konferencije vrhovnih državnih tužilaca (Moskva, 2006.)²⁵, CCPE poziva Komitet ministara i nadležne komitete Savjeta Evrope da zadrže prioritet na radu usmjerenom na unaprjeđenje pravnih akata o izručenju, uzajamnoj pomoći i transferu krivičnih postupaka kako bi se uspostavio fleksibilniji postupak saradnje zasnovan na međusobnom povjerenju između sistema, te da ubrzaju postupak za predaju lica njegovim pojednostavljivanjem, na osnovu saglasnosti lica čije se izručenje traži i čija bi osnovna prava ostala u potpunosti zagarantovana.
25. U ovom pogledu, CCPE preporučuje Komitetu ministara da razmotri mogućnost izrade sveobuhvatne Konvencije Savjeta Evrope o međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima.²⁶
26. CCPE takođe poziva zakonodavne organe u državama članicama da ispituju mogućnost pojednostavljenja nacionalnih postupaka usmjerenih na djelotvorno funkcionisanje međunarodne saradnje kako težina ovih postupaka ne bi ometala primjenu zamolnica za saradnju, posebno kada je u pitanju postu-

²⁵ Vidi gore

²⁶ 18. jun 2017 u svom govoru na otvaranju 56. sjednice Evropskog komiteta za krivične probleme (CDPC), Generalni sekretar Savjeta Evrope T. Davis je predložio oživljavanje ove inicijative pokrenute nekih desetak godina ranije: „Cilj bi bio da se ažuriraju, učine efikasnijim i dovedu pod isti „krov“ sve naše postojeće konvencije o međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima. Shvatam da je ovo dugoročan, ambiciozan i vjerovatno takođe kontroverzan projekat, ali ne mislim da možemo biti suviše ambiciozni kada je u pitanju borba protiv kriminala“. Ovakva Konvencija je izrađena prije nekoliko godina, ali je u to vrijeme obustavljen rad na njoj.

pak izručenja. U svakom slučaju, takve pojednostavljene procedure bi morale da u potpunosti poštuju prava lica o kojima je riječ.

Rad na kvalitetu međunarodne saradnje

27. Polazeći od Preporuke Rec(2000)19 (a naročito člana 38), Mišljenja Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE) br. 4 (2003.) o odgovarajućoj inicijalnoj i kontinuiranoj obuci za sudije na nacionalnom i evropskom nivou²⁷ i br. 9 (2006.) o ulozi sudija u osiguravanju djelotovorne primjene međunarodnog i evropskog prava²⁸, kao i od zaključaka Evropske konferencije tužilaca u Varšavi²⁹, CCPE preporučuje da se snažno razvija obuka tužilaca koji se bave međunarodnom pravosudnom saradnjom, kao i drugih učesnika u takvoj saradnji. Poboljšana stručna obuka o međunarodnoj saradnji treba da uzme u obzir ne samo postojeće konvencije iz ove oblasti, već i operativne informacije koje su prikupile postojeće organizacije i sistemi. Ova obuka bi trebala da kod praktičara razvije vještine potrebne za bolju izradu zamolnica za pomoć i da im omogući bolje razumijevanje i izvršavanje zamolnica koje su im upućene. Takođe bi se mogli preduzeti naponi za podizanje svijesti aktera međunarodne pravosudne saradnje čiji bi cilj bio razvijanje vještina potrebnih za preciznije formulisanje njihovih zamolnica za pomoć i sprječavanje prekomjernog opterećivanja trećeg sistema sa prekršajnim zahtjevima.
28. Vjerovatno nije neophodno niti čak moguće da svaki tužilac ili sudija bude dobro upoznat sa relevantnim međunarodnim pravnim aktima i kanalima. Međutim, od suštinskog je značaja da neki od njih budu specijalisti za ovo pitanje, a shodno tome i posebno obučeni. Stoga CCPE preporučuje da svaka država članica uspostavi odgovarajuću strukturu koja bi garantovala ovakvu specijalizaciju.
29. Pomenuta obuka usredsrijeđena na međunarodnu saradnju u krivično-pravnoj oblasti mora uključiti obuku o ljudskim pravima za sudije i tužioce, kao i advokate kada je to konkretno primjereno. Pored opšteg pregleda osnovnih elemenata zaštite ljudskih prava, neophodno je eksplicitno utvrditi ona osnovna prava i relevantne standarde koji se neposredno tiču pojedinaca u krivičnim postupcima koji se odnose na izvršenje zamolnica za međunarodnu pomoć u krivičnim stvarima. Ovo bi trebalo da dovede do izrade komentara

27 Vidi naročito stavove 43 i 44 Mišljenja br. (2003) 4 Konsultativnog vijeća evropskih sudija (CCJE).

28 Vidi naročito stavove 7, 8 i 11 Mišljenja br. (2006) 9 Konsultativnog vijeća evropskih sudija.

29 "Obzirom da je ljudski faktor od ključnog značaja za unaprjeđenje i puno korišćenje međunarodne saradnje, Konferencija, skrećući pažnju na značaj koji Preporuka Rec(2000)19 pridaje obuci tužilaca, snažno se naglašava da se mora obezbijediti odgovarajuća obuka, naročito kako bi se održao korak sa razvojem u međunarodnom kriminalu".

svakog od relevantnih izvora prava, obzirom da se relevantna prava i standardi razlikuju zavisno od oblika saradnje. Takvi komentari ili specijalizovani dokumenti bi takođe trebalo da se oslanjaju na preovlađujuću praksu i sudске odluke.

30. Ovo znanje se mora širiti na odgovarajući način, od strane organizacija za obuku, posebno sudskih i tužilačkih nacionalnih institucija za obuku. Relevantna evropska tijela za obuku sudija i tužilaca, poput Lisabonske mreže Savjeta Evrope i Evropske mreže za obuku sudija, takođe bi mogla igrati vodeću ulogu u ovom kontekstu.
31. Pomenuta obuka treba da se dopuni kursevima stranih jezika, čime bi se doprinijelo unaprjeđenju neposrednih kontakata između praktičara, kvaliteta njihovih zamolnica za pomoć i boljem razumevanju zamolnica koje su im upućene.
32. Pored navedenog, CCPE preporučuje da nadležni nacionalni organi razviju neophodna informativna sredstva za praktičare. On posebno naglašava korisnost izrade priručnika o uzajamnoj pravnoj pomoći koji bi sadržavao širok spektar informacija o nacionalnim istražnim sistemima, kao što je takozvani *Fiches belges*³⁰, koji Evropska pravosudna mreža u krivičnim stvarima koristi kao radno sredstvo i koji olakšava razumijevanje između pravnih sistema različitih država. Cirkularne note ili smjernice koje daju pregled relevantnih mehanizama, zbirke dobrih praksi i višejezične forme čiji je cilj ujednačavanje i omogućavanje implementacije najčešćih mjera pomoći mogu se razvijati, ažurirati i distribuirati među praktičarima, uključujući i putem Interneta.

Gdje je to prikladno, naprijed navedeno treba da se uradi uz podršku CCPE-a. U tom kontekstu, CCPE podsjeća da su evropski ministri pravde i unutrašnjih poslova u Moskvi u novembru 2006. godine³¹ pozvali na „*uspostavljanje baze podataka o postupcima koji se primjenjuju u državama članicama u odnosu na različite vrste saradnje radi omogućavanja lakšeg pristupa informacijama*” i ponovo ističe svoju podršku ovom predlogu. Navedena sredstva se mogu dostaviti Savjetu Evrope kako bi se obogatila pomenuta baza podataka.

33. Kada je riječ o stručnoj obuci i informisanju tužilaca, CCPE bi takođe mogao imati ulogu u organizovanju sastanaka specijalizovanih tužilaca iz država članica, poput naprijed navedene konferencije u Kasertu, u saradnji sa drugim

30 Takozvani «Fiches belges» daju praktičarima uzajamne pravne pomoći sve korisne informacije o zakonodavstvu i organizaciji u državama Evropske unije sa kojima je predviđena aktivnost na polju pravosudne saradnje.

31 Vidi gore

zainteresovanim tijelima u okviru Savjeta Evrope, kada je to prikladno i u partnerstvu sa drugim relevantnim evropskim i međunarodnim institucijama i organizacijama.

34. Efikasnost slanja zamolnica za pomoć i način sa koji se sa istima postupa takođe zavise od razvoja metoda slanja. CCPE naglašava da se mogućnosti koje nude nove informacione tehnologije mogu široko koristiti kako bi se omogućile razmjene putem bezbjednih elektronskih kanala, pod uslovom da se potpuno garantuje načelo povjerljivosti, kao i da se obezbijedi autentifikacija dokumenata.

Proširenje razmjena između pravnih praktičara

35. Na nivou Savjeta Evrope, CCPE poziva Komitet ministara da razmotri relevantnost uspostavljanja strukturisane saradnje i razmjene informacija sličnih Evropskoj pravosudnoj mreži u krivičnim stvarima i Eurojust-u, što bi posebno omogućilo državama članicama koje nisu članice takvih tijela Evropske unije da imaju koristi od sličnih usluga na osnovu relevantnih pravnih akata Savjeta Evrope.
36. Na osnovu argumenata i preuzetih obaveza iz „Memoranduma o razumijevanju između Savjeta Evrope i Evropske unije³²”, jedan od mogućih pristupa bi moglo biti dodjeljivanje uloge formalnog ili neformalnog posrednika Savjetu Evrope u svim situacijama u kojima se javljaju problemi u vezi sa saradnjom u krivično-pravnoj oblasti.
37. Bez dovođenja u pitanje neposrednih i decentralizovanih načina upućivanja zamolnica, države članice bi takođe mogle razmotriti mogućnost da u svakoj zemlji, na odgovarajućem nivou u skladu sa nacionalnim pravnim sistemom, odrede „specijalizovanu jedinicu” koja bi bila zadužena za pružanje pomoći u rješavanju poteškoća sa kojima se susrijeću praktičari država molilja i zamoljenih država u vezi s zamolnicama za pružanje pravne pomoći. Ova jedinica bi naročito bila zadužena za rješavanje problema koji ometaju ili usporavaju postupke pružanja pomoći.
38. CCPE takođe poziva države članice da ojačaju spremnost za ostvarivanje međunarodne saradnje u krivično-pravnoj oblasti i da omogućće puno i neposredno učešće pravnih praktičara. CCPE poziva države članice da sastave spisak kontakata i adresa dostavljanjem imena relevantnih kontakt osoba, kao i njihovih oblasti specijalizacije, područja odgovornosti itd. i da objave

32 Vidi stav 29 ovog Memoranduma

ovaj spisak na internet stranici sa ograničenim pristupom, kojom bi mogao da upravlja Savjet Evrope. Države bi trebale da redovno ažuriraju ovaj spisak kako bi se osigurala efikasnost sistema. Ovo bi omogućilo neposrednu razmjenu između praktičara bez prolaska kroz diplomatske kanale koji bi mogli dovesti do otežavanje postupka, ali uz poštovanje relevantnih konvencija.

39. Pored naprijed navedenog, CCPE smatra da razmjena sudija/tužilaca zaduženih za saradnju između država, koju podstiče član 38 Preporuke Rec(2000)19, predstavlja dobru praksu koju treba razviti u što je većoj mjeri moguće, obzirom da ista pospješuje kontakte između nacionalnih pravosudnih sistema, podstiče bolje međusobno poznavanje ovih sistema i stoga doprinosi jačanju međusobnog povjerenja između učesnika međunarodne saradnje.
40. CCPE preporučuje da tužilaštva podstiču međusobnu saradnju i u fazi izrade i izvršenja zamolnica, kada je to primjereno.

Održavanje saradnje sa trećim državama i međunarodnim krivičnim sudovima

41. U okviru aktivnosti Savjeta Evrope, u dijelu koji se odnosi na međunarodnu saradnju u krivičnim stvarima, potrebno je posvetiti veću pažnju problemima koji proizilaze iz saradnje sa međunarodnim krivičnim sudovima. Pri ovome, treba razmotriti i preduzimanje napora koji su potrebni kako bi se osigurala puna saradnja država članica sa međunarodnim krivičnim sudovima, pod uslovom da su iste priznale nadležnost ovih sudova.
42. Takođe treba uzeti u obzir činjenicu da su relevantne konvencije Savjeta Evrope u sve većoj mjeri primjenljive i na neke neevropske zemlje.
43. U cilju proširenja pravne osnove za saradnju država članica sa trećim zemljama, CCPE preporučuje da Komitet ministara razmotri pitanje upućivanja poziva određenim državama izvan Evrope da pristupe Evropskoj konvenciji o izručenju i Evropskoj konvenciji o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima i njihovim protokolima.

Rad u vezi sa resursima opredijeljenim za međunarodnu saradnju

44. CCPE preporučuje vladama država članica da opredijele odgovarajuće finansijske, materijalne i ljudske resurse kako bi se nivo međunarodne saradnje u krivičnim stvarima između sudova i tužilaštava povećao, kako u kvantitativnom, tako i u kvalitativnom smislu. Ovi napori treba da u najvećoj mjeri budu usmjereni na razmatranje mogućnosti da se u sudovima imenuju specijalizo-

vane sudije i tužioci za uzajamnu pravosudnu pomoć u krivičnim stvarima. Ovi napori bi takođe trebali da praktičarima omoguće da posvete potrebno vrijeme za ispravno upućivanje zamolnica, kako u pogledu načina njihove izrade, tako i u pogledu načina na koji se na njih odgovara. Konačno, trebalo bi opredijeliti sredstva za poboljšanje lingvističkog kvaliteta međunarodne saradnje, na način što bi sudovima i tužilaštvima bila stavljena na raspolaganje odgovarajuća sredstva za prevođenje i tumačenje.

DOSTUPNOST CCPE-a ZA SARADNJU SA DRUGIM TIJELIMA

45. Kada je to primjereno, CCPE je spreman da sarađuje na svakoj takvoj inicijativi i ponavlja svoju punu dostupnost da radi najprije zajedno sa drugim relevantnim komitetima u okviru Savjeta Evrope, ali i sa drugim relevantnim evropskim i međunarodnim institucijama i organizacijama. Državna tužilaštva koje su sve bolje pripremljena u profesionalnom smislu da bi se bave ovim pitanjima bi mogla da postanu „čuvari interesa međunarodne saradnje“ kao što je istaknuto u Preporuci Rec(2000)19³³.

REZIME PREPORUKA

U cilju unaprjeđenja institucionalnih, normativnih i međuljudskih pretpostavki za razvoj istinske pravne kulture u oblasti pravosudne saradnje u krivičnim stvarima među evropskim državama, CCPE preporučuje Komitetu ministara i državama članicama Savjeta Evrope:

- da rade na normativnom okviru međunarodne saradnje u smislu:
 - zadržavanja prioriteta na unaprjeđenju postojećih evropskih konvencija u sferi krivičnog pravosuđa, posebno Evropske konvencije o izručenju;
 - ubrzavanja ratifikacije i djelotvorne primjene relevantnih konvencija i nastojanja da se pojednostave procedure koje idu u prilog uzajamnoj pomoći;
- da rade na kvalitetu međunarodne saradnje:
 - u razvijanju odgovarajuće obuke tužilaca, kao i drugih aktera u međunarodnoj pravosudnoj saradnji,
 - u uspostavljanju odgovarajuće strukture u svakoj državi kojom se garantuje specijalizacija određenih sudija i tužilaca u pogledu međunarodne saradnje,
 - u objavljivanju specijalizovanih dokumenata ili komentara o ljudskim

33 Vidi stav 3

- pravima i standardima u međunarodnim krivičnim postupcima, koje treba redovno ažurirati,
- u uspostavljanju informacionih sistema dostupnih pravnicima praktičarima o pravosudnim sistemima i procedurama, uključujući kroz uspostavljanje baze podataka u Savjetu Evrope,
 - u umnožavanju mogućnosti za praktičare iz različitih država članica da se sastaju i razmjenjuju iskustva, putem specijalizovanih sastanaka i seminara za tužioce,
 - u unaprjeđenju postupka upućivanja zamolnica za pomoć i načina na koje se one šalju putem primjene novih informacionih tehnologija i unaprjeđenja kvaliteta zamolnica u pogledu njihove izrade i pitanja stranih jezika;
 - u omogućavanju spontanog i neposrednog prenosa informacija;
- da prošire saradnju između pravnih praktičara:
 - u uspostavljanju strukturirane saradnje i razmjene informacija na nivou Savjeta Evrope koje su na odgovarajući način stavljene do znanja Evropskoj pravosudnoj mreži u krivičnim stvarima i Eurojust-u;
 - u uspostavljanju „specijalizovane jedinice“ u svakoj državi, na odgovarajućem nivou u skladu sa nacionalnim pravnim sistemom, koja bi bila zadužena za pružanje pomoći u rješavanju poteškoća sa kojima se suočavaju praktičari država molilja i zamoljenih država u vezi sa zahtjevima za pravnu pomoć;
 - u sastavljanju spiska kontakata i adresa sa imenima relevantnih kontakt osoba, kao i njihovih oblasti specijalizacije, njihovih zaduženja, itd. i objavljivanje ovog spiska na internet stranici sa ograničenim pristupom koju administrira Savjet Evrope;
 - u razvijanju programa razmjene sudija/tužilaca za održavanje saradnje;
 - u saradnji i u fazi izrade i izvršenja zamolnica za pomoć;
 - da u okviru Savjeta Evrope, održavaju saradnju sa trećim državama, međunarodnim krivičnim sudovima i relevantnim evropskim i međunarodnim institucijama i organizacijama;
 - da povećaju budžetske i kadrovske resurse opredijeljene za međunarodnu saradnju u okviru sudova i tužilaštava.

PRILOG

Konvencije Savjeta Evrope o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima

024	Evropska konvencija o izručenju
030	Evropska konvencija o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima
051	Evropska konvencija o nadzoru nad uslovno osuđenim i uslovno oslobođenim učiniocima
052	Evropska konvencija o kažnjavanju saobraćajnih prekršaja
070	Evropska konvencija o međunarodnom važenju krivičnih presuda
071	Evropska konvencija o repatrijaciji maloljetnih lica*
073	Evropska konvencija o prenosu postupaka u krivičnim stvarima
082	Evropska konvencija o neprimjenjivanju rokova zastarjelosti na krivična djela protiv čovječnosti i ratne zločine
086	Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o izručenju
088	Evropska konvencija o međunarodnom dejstvu oduzimanja prava na upravljanje motornim vozilom
090	Evropska konvencija o suzbijanju terorizma
097	Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o informacijama o stranom pravu
098	Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o izručenju
099	Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima
101	Evropska konvencija o kontroli pribavljanja i posjedovanja vatrenog oružja od strane pojedinaca
112	Konvencija o transferu osuđenih lica

116	Evropska konvencija o naknadi štete žrtvama nasilnih krivičnih djela
119	Evropska konvencija o krivičnim djelima protiv kulturnih dobara*
141	Konvencija o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju imovinskih koristi stečenih krivičnim djelima
156	Sporazum o nezakonitom prometu morskim putevima kojim se sprovodi Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga i psihotropnih substanci
167	Dodatni protokol uz Konvenciju o transferu osuđenih lica
172	Konvencija o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava*
173	Krivično-pravna konvencija o korupciji
182	Drugi Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima
185	Konvencija o računarskom kriminalu
189	Dodatni protokol uz Konvenciju o računarskom kriminalu se odnosi na kažnjavanje akata rasizma i ksenofobije učinjenih putem računarskih sistema
190	Protokol o izmjenama i dopunama Evropske konvencije o suzbijanju terorizma*
191	Dodatni protokol uz Krivično-pravnu konvenciju o korupciji
196	Konvencija Savjeta Evrope sprječavanju terorizma
197	Konvencija Savjeta Evrope o akciji protiv trgovina ljudima*
198	Konvencija Savjeta Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju imovinskih koristi stečenih krivičnim djelima i finansiranju terorizma*

Konvencije označene sa * još uvijek nisu stupile na snagu.